

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 17Co/691/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3513203132
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 10. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Emília Zimová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3513203132.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Emílie Zimovej a sudkýň Mgr. Zuzany Holúbkovej a JUDr. Gabriely Janákovcej v právnej veci navrhovateľa: CD T. s.r.o E. F. T., K L. XXXX/XXa, Z. 3, zastúpeného Advokátskou kanceláriou L. Z., s.r.o., so sídlom I., M. 4, proti odporkyni: A. K., bytom K. XXX, Z., o zaplatenie 1.652,69 eur s príslušenstvom, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 08. januára 2015, č.k. 10C/241/2013-74 takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu **p o t v r d z u j e .**

Odporkyni náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom zamietol v celom rozsahu návrh, ktorým sa navrhovateľ ako majiteľ zmenky nadobudnutej indosamentom od spoločnosti Z., s.r.o. domáhal voči odporkyni ako vystaviteľovi vlastnej zmenky nároku na zaplatenie špecifikovaného zmenkového úroku vo výške 0,25 % denne a špecifikovaného 6 % ročného úroku zo zmenkovej sumy. Návrh bol uplatnený procesným postupom podľa Nariadenia (ES) č. 861/2007 z 11. júla 2007, ktorým sa ustanovuje Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej Nariadenie). Svoje zamietavé rozhodnutie odôvodnil súd prvého stupňa zistením, že zmenka bola vystavená odporkyňou dňa 14.05.2010. Odporkyňa si svoje povinnosti riadne neplnila, pričom žiadne námietky voči zmenke nevzniesla. Z dokazovania vyplynulo, že odporkyňa uhradila celú zmenkovú sumu a časť úrokov vo výške 248,26 eur. Ďalej súd uviedol, že navrhovateľ mal právo zo zmenky žiadať od odporkyne zmenkový úrok zo zmenkovej sumy vo výške 0,25 % denne, čo je 91,25 % ročne. Občiansky zákonník a ani iné právne predpisy výslovne neustanovujú, do akej výšky je možné pri úvere dohodnúť úroky. Z tejto skutočnosti nie je možné úspešne dôvodiť, že by výška úrokov závisela len na dohode účastníkov, resp. len na vystaviteľovi zmenky a že by nepodliehala žiadnemu obmedzeniu. Rozpor s dobrými mravmi predstavuje také konanie, ktoré je zjavne právne neprijateľné, pretože je z hľadiska oprávnených záujmov strán a spoločnosti hrubo nevyvážené. Neprimeranou, a teda odporujúcou dobrým mravom je spravidla taká výška úrokov, ktorá podstatne presahuje úrokovú mieru v dobe jej zjednania obvyklou, najmä s prihliadnutím k úrokovým sadzbám uplatňovanými bankami pri poskytovaní úveru. Súd konštatoval, že úroková miera v spotrebiteľských úveroch poskytovaných bankami bola v čase splácania zmenky odporkyňou priemerne vo výške 9,67 %. Navrhovateľom požadovaný zmenkový úrok podstatnou mierou presahoval horný limit obvyklej úrokovej miery a preto súd vyhodnotil postup navrhovateľa za konanie v rozpore s dobrými mravmi, ktoré je postihnuté absolútnou neplatnosťou v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka. Súd preto návrh v časti zmenkových úrokov zamietol, pretože nárok navrhovateľa na úroky nemohol požívať právnu ochranu, keďže sa odvíjal od úkonu, ktorý bol postihnutý absolútnou neplatnosťou pre rozpor s dobrými mravmi. Súd zároveň poukázal na svoje ďalšie rozhodnutia vo veciach 10C/139/2010, 10C/26/2013, 10C/371/2013, odkazujúc na odôvodnenie týchto rozhodnutí. Pokiaľ navrhovateľ žiadal priznať zákonné

úroky v celkovej výške 106,50 eur a zmenkovú odmenu vo výške 4,57 eur, nakoľko odporkyňa uhradila na príslušenstvo 248,26 eur, tieto súd započítal na dlžné zákonné úroky a zmenkovú odmenu, teda aj v tejto časti nárok zamietol, keďže v čase rozhodovania súdu bol záväzok odporkyne splnený. O náhrade trov konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p..

Proti rozsudku prvostupňového súdu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, ktorý žiadal napadnutý rozsudok zmeniť a jeho návrhu vyhovieť. Zároveň žiadal priznať náhradu trov odvolacieho konania v sume 99,68 eur. Uviedol, že súd prvého stupňa v danej veci dospel k záveru, že dohodnutý zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne je v rozpore s dobrými mravmi, a teda v tejto časti považuje zmenku za čiastočne neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi. Je v tejto súvislosti potrebné uviesť, že zmenku vystavila odporkyňa, dobrovoľne ju podpísala, išlo o slobodný prejav jej vôle. Sadzba zmenkového úroku je napísaná na zmenke a bola jej známa v čase vystavenia zmenky; s takouto sadzbou zmenkového úroku odporkyňa jednoznačne súhlasila.

Vychádzajúc z rozsudku Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.08.2002 sp. zn. 25Cdo/1839/2000 mal navrhovateľ za to, že zmenkový záväzok je úplne samostatný a od záväzku, ktorý bol dôvodom jeho vzniku oddelený. Ani pri zabezpečovacej zmenke tak nie je daná jej akcesorická povaha k inému záväzku. Zmenkový záväzok je priamy, bezpodmienečný, nesporný, abstraktný, samostatný a celkom nezávislý aj od zabezpečovanej pohľadávky. V okolnostiach rozhodnutia súdu prvého stupňa je podľa navrhovateľa potrebné poukázať na nespornosť záväzku za zmenku zaplatiť. To sa vzťahuje na celý záväzok obsiahnutý na zmenke, zmenkový úrok nevynímajúc. Zmenkový úrok má byť priznaný o to viac, ak odporkyňa žiadne námietky voči uplatnenej zmenke neformulovala. Na podporu svojich tvrdení citoval rozhodnutia Okresného súdu Lučenec, Okresného súdu Revúca, Okresného súdu Martin a Krajského súdu Nitra, ktoré v obdobných veciach prijali závery v prospech odvolacích tvrdení navrhovateľa a konštatovali dôvodnosť obdobných návrhov navrhovateľa.

Uvedené dôvody odvolania navrhovateľ právne kvalifikoval podľa ust. § 205 ods. 2 písm. b) O.s.p. (iná vada s následkom nesprávneho rozhodnutia vo veci), ust. § 205 ods. 2 písm. a) O.s.p. v spojení s ust. § 221 ods. 1 písm. f) O.s.p. (odňatie možnosti konať pred súdom) a ust. § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p. (nesprávne právne posúdenie veci).

Odporkyňa sa k odvolaniu navrhovateľa písomne nevyjadřila.

Odvolací súd preskúmal vec v zmysle ust. § 212 ods. 1 O.s.p. v medziach odvolania a zistil, že je potrebné rozsudok okresného súdu potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O.s.p., pretože je vo výroku vecne správny. Rozhodol bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 214 ods. 2 O.s.p., podľa ktorého možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania odvolacieho súdu. O použití doposiaľ neaplikovaných ustanovení právneho predpisu upovedomil účastníkov a umožnil im vyjadriť sa k nemu podľa § 213 ods. 2 O.s.p.

Z obsahu spisu vyplýva, že odporkyňa nevzniesla kauzálné námietky voči uplatnenému zmenkovému nároku.

Je nepochybné, že zmenka bola vydaná na rad spoločnosti Z., s.r.o., o ktorej je z verejného registra (obchodný register) zrejme, že je poskytovateľom úverov, a že nie je bankou. Súčasne zmenka obsahuje údaj „číslo zmluvy“ s viacmiestnym číselným údajom, javí sa vystavená v sérii viacerých typovo totožných zmienek s predtlačeným remitentom v osobe spoločnosti Z., s.r.o., predtlačeným zmenkovým úrokom 0,25 % denne (91,25 % ročne) a súčasne v predtlačí predpokladá rozlišovanie, či je vystaviteľom fyzická osoba nepodnikateľ alebo živnostník (alternatívne uvádza obsah koloniiek ako napr. rodné číslo/IČO a pod.). Zo samotného obsahu zmenky sa s vysokou pravdepodobnosťou javí, že zmenka sa týka spotrebiteľského vzťahu (ust. § 52 OZ). S uvedenou sumou znalostí získaných zo samotnej zmenky a obchodného registra je potrebné akceptovať danosť objektívnych významných pochybností súdu o použití zmenky v súlade s právom. Odstránenie týchto pochybností bolo nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Preto bol okresný súd oprávnený vykonať za účelom odstránenia uvedených pochybností ďalšie dokazovanie, a to na základe ust. § 120 ods. 1 in fine O.s.p.). Toto ďalšie dokazovanie však nevykonával na preukázanie tvrdení, ktoré by boli neprípustne dovodzované súdom bez ich pôvodu od účastníkov, ale iba na odstránenie pochybností vyplývajúcich priamo z najvýznamnejšieho dôkazu predloženého navrhovateľom, teda zo zmenky.

Uvedený postup je v súlade so stanoviskom, ktoré vyplynulo zo spoločného zasadnutia občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu SR zo dňa 20.10.2015 podľa ktorého v prípade, ak z akýchkoľvek okolností prejednávanej veci vyplynie konajúcemu súdu súvislosť s nekalou povahou či neprípustnosťou uplatneného nároku, je tento ex offo povinný zabezpečiť prieskum nároku v intenciách možnej absolútnej neplatnosti úkonu, v ktorom má nárok základ.

Ak je vystaviteľom zmenky spotrebiteľ, je možné túto skúmať až po úroveň dohody o vyplňovacom práve, aplikujúc právnu úpravu platnú a účinnú v čase, kedy bola zmenka vystavená.

Súčasne spôsob vykonania dokazovania zvolený okresným súdom zabezpečil účastníkom možnosť vyjadriť sa k dôkazom a nedošlo pri ňom k odňatiu možnosti konať pred súdom. Oboznámenie účastníka so zámerom vykonať dokazovanie konkrétnym listinným dôkazom a ku konkrétnej skutočnosti, za súčasného zaslania listinného dôkazu účastníkovi a poskytnutia lehoty na vyjadrenie, je ústavne konformný spôsob dokazovania aj bez nariadenia pojednávania, tak ako to konštatuje Ústavný súd SR vo svojom Náleze II. ÚS 499/2012 zo dňa 10.07.2013.

Z hľadiska skutkového sú pre posúdenie vecnej správnosti výroku napadnutého rozsudku podstatné dve skutkové okolnosti. Danosť prevodu zmenky indosamentom a pôvod zmenky v spotrebiteľskom vzťahu. Indosament je tvrdý samotným navrhovateľom a je zrejmý aj zo zmenky. Vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného okresným súdom, považuje odvolací súd pôvod zmenky v spotrebiteľskom vzťahu za daný, keď postavenie spoločnosti Z., s.r.o. ako dodávateľa, odporkyne ako spotrebiteľa, ako aj vystavenie zmenky za účelom zabezpečenia poskytnutého úveru plne zodpovedá obsahu úverovej zmluvy. Medzi spoločnosťou Z., s.r.o. a odporkyňou teda došlo k dohode o vystavení zmenky, ktorá dala vzniknúť zmenke - zmenková zmluva a z povahy účastníkov ako dodávateľa a spotrebiteľa je aj táto zmenková zmluva zmluvou spotrebiteľskou (§ 52 OZ). Na jej posúdenie je preto nevyhnutné aplikovať § 52 ods. 2 OZ a § 53 ods. 1 OZ v znení účinnom ku dňu vystavenia zmenky.

Podľa § 52 ods. 2 OZ v znení ku dňu vystavenia zmenky, ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Podľa § 53 ods. 1 OZ v znení ku dňu vystavenia zmenky, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len "neprijateľná podmienka").

Východiská právneho postavenia spotrebiteľa principiálne zakotvené v citovaných ustanoveniach vylučujú, aby bolo právne postavenie spotrebiteľa oslabované. K oslabovaniu práv spotrebiteľa nesmie dôjsť nepoužitím právneho predpisu, ktorý je spotrebiteľovi na prospech (citovaný § 52 ods. 2 OZ), ale ani zmluvným vytvorením nerovnováhy v neprospech spotrebiteľa (citovaný § 53 ods. 1 OZ). Zákonné i zmluvné inštitúty, ktoré v iných právnych vzťahoch majú za následok dovolené oslabenie právneho postavenia jednej zmluvnej strany, sú tak v spotrebiteľskej zmluve neprípustné, pokiaľ sú na ťarchu spotrebiteľa. Niet pochyb, že indosament zmenky je práve takým inštitútom, ktorý má účinky významného oslabenia jednej strany zmenkovej zmluvy - pri vlastnej zmenke v zásade oslabenie postavenia zmenkového dlžníka (§ 17 ZZŠ). Na tejto okolnosti napokon podstatnou mierou stavia svoje stanovisko navrhovateľ, keď tvrdí, že práve indosament, na základe ktorého zmenku nadobudol, nedovoľuje, aby boli zohľadnené okolnosti vzniku zmenky. Tento názor je však principiálne nesprávny.

Podľa § 11 ods. 1 ZZŠ, každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom (rubopisom).

Podľa § 11 ods. 2 ZZŠ, ak pojal vystaviteľ do zmenky slová "nie na rad" alebo inú doložku rovnakého významu, možno previesť zmenku len vo forme a s účinkami obyčajného postúpenia (cesie).

Z citovaných ustanovení § 11 ZZŠ vyplýva, že zo zákona je každá zmenka prevoditeľná indosamentom, pokiaľ v nej výslovne nie je uvedený text „nie na rad“. Aj keď teda účastníci pri uzatváraní dohody o použití zmenky - zmenkovej zmluvy, prevoditeľnosť zmenky indosamentom nedohodnú, nastáva zo

zákonu. Zákon však súčasne umožňuje, aby účastníci v zmenkovej zmluve, prevoditeľnosť zmenky indosamentom vylúčili (§ 11 ods. 2 ZZŠ). Ustanovenie § 11 ods. 2 ZZŠ umožňujúce vylúčiť prevoditeľnosť indosamentom tak predstavuje práve také ustanovenie, ktoré je na prospech spotrebiteľa a v zmysle § 52 ods. 2 OZ sa preto v prípade zmenky vychádzajúcej zo spotrebiteľského vzťahu a vystavenej spotrebiteľom musí ako spotrebiteľovi prospešnejšie použiť vždy. Porušenie tohto zákonného príkazu zakladá rozpor zmenkovej zmluvy so zákonom a tým jej neplatnosť podľa § 39 OZ.

Indosament zmenky vystavenej spotrebiteľom, napríklad ako zabezpečovací inštitút spotrebiteľského vzťahu, nemá v tomto prípade účinky oslabenia právneho postavenia žalovaného v zmysle § 17 ZZŠ. Naopak, nevylúčenie prevoditeľnosti zmenky indosamentom podľa § 11 ods. 2 ZZŠ je porušením povinnosti použiť v spotrebiteľskom vzťahu vždy takú právnu úpravu, ktorá je na prospech spotrebiteľa (§ 52 ods. 2 OZ), čo zakladá neplatnosť zmenkovej zmluvy (kauzy zmenky) podľa § 39 OZ pre rozpor so zákonom.

Principiálne rovnaký právny záver vyplýva aj z rozsudku Vrchného soudu v Prahe, zo dňa 29.04.2013 sp. zn. 9Cmo/122/2013 (Právní rozhledy 13-14/2013, str. 508, tiež www.beck-online.cz) <<http://www.beck-online.cz>>, na závery ktorého odkazuje aj Ústavný súd ČR vo svojom náleze IV. 457/2010 zo dňa 18.07.2013 (www.nalus.usoud.cz), v ktorom sa zaoberal problematikou indosovaných zmeniek v spotrebiteľských vzťahoch.

Odvolačný súd taktiež poukazuje na tú skutočnosť, že v zmysle uvádzaného spoločného stanoviska občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia NS SR zo dňa 20.10.2015, aj v prípade, že nie sú podané kauzálne námietky vystaviteľom zmenky, (bez ohľadu na to, či je spotrebiteľom), ktorý je na strane žalovaného, je možné preskúmať a podľa okolností prípadu posúdiť nárok na uplatnený v rozpore s dobrými mravmi podľa § 39 Občianskeho zákonníka, ak výška uplatneného úroku podľa úvahy súdu takýto exces dosahuje. Takto postupoval aj súd prvého stupňa v napadnutej veci, pričom návrh navrhovateľa ako nedôvodný zamietol, s dôvodmi ktorého rozhodnutia sa aj odvolací súd stotožňuje a poukazuje naň.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti krajský súd napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil pre vecnú správnosť jeho výroku.

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 142 ods.1 v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. Úspešnej odporkyňi vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania voči neúspešnému navrhovateľovi. Odporkyňa však náhradu trov konania neuplatnila spôsobom podľa § 151 ods. 1 O.s.p., preto jej náhrada trov nebola priznaná.

Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom krajského súdu jednohlasne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je odvolanie prípustné.